

ODPIS

Sygn. akt VIII U 2989/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 5 stycznia 2017r. w Poznaniu

odwołania **N. C.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 6 sierpnia 2015r. nr (...), znak: (...)

w sprawie **N. C.**

przy udziale (...) Sp. z o.o.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

1. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż odwołująca N. C. jako pracownik płatnika składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 1 marca 2015r.,

2. zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującej kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 sierpnia 2015 r., nr (...), znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963; dalej: ustawa o sus) oraz art. 83 § 1 kc, stwierdził, że N. C. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 marca 2015 r.

Uzasadniając wskazał, iż N. C. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od 1 marca 2015 r. do nadal z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na pełen etat. Płatnik składek złożył za w/w dokument rozliczeniowy z wykazaniem podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczna za marzec 2015 r. w wysokości 5.900 zł, za kwiecień 2015 r. w wysokości 1.770 zł, za maj 2015 r. i czerwiec 2015 r. w wysokości 0,00 zł. W dokumentach płatnik składek wykazał, iż za okres od 10 kwietnia 2015 r. do 12 maja 2015 r. zostało wypłacone wynagrodzenie za czas

niezdolności do pracy ze środków pracodawcy, a od 13 maja 2015 r. zostało złożone roszczenie o zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego. W toku postępowania wyjaśniającego, organ rentowy ustalił, iż niezdolność do pracy powstała w krótkim okresie czasu od daty zgłoszenia do ubezpieczeń. Umowa została podpisana w dniu 1 marca 2015 r., a zatem w dniu ustawowo wolnym od pracy. Ponadto umowa ta, która była pierwszą umową zawartą między stronami, została zawarta na czas nieokreślony. W czasie niezdolności do pracy obowiązki ubezpieczonej przejął płatnik składek. Prezes spółki S. K. jest także długotrwale niezdolny do pracy. Pomimo długotrwałej niezdolności do pracy ubezpieczonej, nikogo nie zatrudniono na jej miejsce. Powyższe może wskazywać na to, że nie było szczególnej potrzeby zatrudnienia pracownika i tworzenia nowego stanowiska. Spółka nigdy wcześniej nie zgłaszała nikogo do ubezpieczeń. Przed zatrudnieniem N. C. powierzone jej obowiązki wykonywał prezes zarządu, który jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę u innego płatnika składek. Bezpośredni nadzór nad pracą ubezpieczonej sprawował S. K.. W związku z powyższym powstaje uzasadniona wątpliwość w jaki sposób był on sprawowany, albowiem S. K. jest zatrudniony na pełen etat u innego płatnika składek. W ocenie organu rentowego brak jest materialnych dowodów świadczenia pracy. W toku postępowania wyjaśniającego G. K. zeznała, że widziała ubezpieczoną tylko raz, na początku roku oraz, że dokumenty przywoził mąż N. C., czasami prezes. Natomiast faktury, druki PZ i WZ wystawiane są bez podpisu, gdyż nie ma takiej potrzeby. Organ rentowy zaznaczył również, iż z orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 18 listopada 2014 r. wynika, że stan zdrowia ubezpieczonej powoduje ograniczenia w relacjach z otoczeniem i środowiskiem i wymusza konieczność pracy jedynie w warunkach pracy chronionej. W konsekwencji organ rentowy uznał, iż przedstawione okoliczności wskazują, że zamiarem stron stosunku pracy nie było rzeczywiste świadczenie pracy. Zawarcie umowy o pracę było czynnością pozorną, mającą na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby, a wykorzystanie tej umowy jako podstawy do ubezpieczenia było świadomym wprowadzeniem w błąd Zakładu. /vide decyzja w aktach ZUS/

Dnia 16 września 2015 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **N. C.** złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i stwierdzenie, że podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu z tytułu umowy o pracę od 1 marca 2015 r.

W uzasadnieniu odwołująca podniosła, że pracowała w firmie (...). Do jej zadań należało wystawianie i wprowadzanie zleceń transportowych, kontakty telefoniczne z klientami, przyjmowanie zleceń transportowych, kontakt z firmami transportowymi w celu zlecenia odbioru paczek i ładunków oraz przygotowywanie faktur. Odwołująca chcąc się rozwijać zawodowo rozpoczęła poszukiwanie nowej pracy. Dotychczasowy pracodawca, M. C. (1) dowiedział się, że S. K. poszukuje pracownika, który byłby w stanie przejąć jego obowiązki w zakresie prowadzenia spraw sprzedaży i kontaktów z klientami, w czasie jego nieobecności z powodu operacji i leczenia choroby nowotworowej. W związku z tym M. C. (1) zaproponował S. K. zatrudnienie ubezpieczonej. Po przeprowadzeniu rozmowy kwalifikacyjnej, odwołująca została zatrudniona w (...) Sp. z o.o. Strony uzgodniły wynagrodzenie w wysokości 5.900 zł. Odwołująca zajmowała się kontaktami telefonicznymi z klientami odpowiadała na ich pytania dotyczące towarów i zamówień, przyjmowała również zamówienia telefoniczne, zajmowała się korespondencją mailową, zajmowała się sprzedażą części rolniczych, realizowała zamówienia złożone przez sklep internetowy, wprowadzała do systemu faktury zakupowe i wystawiała faktury sprzedaży, wystawiała też dokumenty WZ i PZ, przygotowywała zamówienia do wysyłki, wystawiała listy przewozowe, organizowała wysyłkę oraz terminy dostaw części, przygotowywała również paczki, których dostawa była zlecana M. C. (1) prowadzącemu firmę spedycyjną. Istotne było to, aby towar od chwili zamówienia w jak najkrótszym czasie dotarł do klienta. W początkowym okresie odwołująca była przyuczana do pracy przez S. K., a później samodzielnie wykonywała swoje obowiązki. O wywiązywaniu się przez odwołującą z powierzonych jej zadań świadczy wzrost obrotów w marcu i kwietniu 2015 r., w porównaniu z poprzednimi miesiącami. Odwołująca była odwożona do pracy przez męża F. C.. Natomiast siedziba spółki mieści się w domu jednorodzinnym. Z uwagi na zagrożoną ciężę odwołująca musiała przejść na zwolnienie lekarskie. Od tego momentu, jej obowiązki przejął S. K., do czas aż sam stał się niezdolny do pracy. Następnie prowadzeniem firmy zajął się wspólnik M. R.. Zdaniem odwołującej twierdzenia organu rentowego o potrzebie zatrudnienia pracownika, są bez znaczenia dla oceny stanu faktycznego. Strony bowiem dokonały zgodnego wyboru formy odpowiadającej im umowy o pracę. Odwołująca miała określony zakres obowiązków, a także miejsce pracy. W pierwszym okresie była wprowadzana w obowiązki przez S. K., który również sprawdzał, jak wykonuje swoje obowiązki. Ponadto spółce (...) Sp. z o.o.

zostało przyznane dofinansowanie do wynagrodzenia ubezpieczonej z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, co oznacza, że stanowisko pracy odwołującej było przystosowane do jej potrzeb i mogła być zatrudniona przez spółkę. Praca ubezpieczonej przyczyniła się do wzrostu obrotów spółki i miała zapobiec stagnacji jej działalności, dlatego wysokość wynagrodzenia była w pełni uzasadniana, jak również odpowiadało jej kwalifikacjom. N. C. nie zgodziła się także z twierdzeniem organu rentowego o pozorności zawartej umowy, skoro wykonywał pracę na rzecz płatnika, a spółka wypłacała jej wynagrodzenia za wykonywaną pracę oraz za czas niezdolności do pracy z powodu choroby. /vide odwołanie k. 2-12 akt/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przytoczył argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. /vide odpowiedź na odwołanie k. 33-34 akt/

Sąd nie wzywał (...) spółka z o.o. do udziału w postępowaniu odrębnym postanowieniem, bowiem był on już stroną postępowania administracyjnego przed organem rentowym i adresatem decyzji, stając się automatycznie stroną postępowania odwoławczego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

N. C. urodziła się dnia (...) Odwołująca ukończyła studia na Uniwersytecie im. A. M. w P., na wydziale pedagogiki o specjalizacji resocjalizacja i penicjarystyka, promocja zdrowia i socjoterapia.

Orzeczeniem (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w P. z dnia 18 listopada 2014 r. odwołująca została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z przyczyny oznaczonej symbolem 10-N. Ustalony stopień niepełnosprawności istnieje od 13 września 2015 r.

dowód: kwestionariusz osobowy (k. 17), orzeczenie o niepełnosprawności (k. 15)

W okresie od 1 kwietnia 2011 r. do 28 lutego 2015 r. N. C. była zatrudniona w (...) – przedsiębiorstwie prowadzonym przez jej szwagra, M. C. (1). Odwołująca zajmowała się umawianiem spotkań, przygotowywaniem list przewozowych, tworzeniem faktur i rozliczaniem kilometrówek. Wynagrodzenie odwołującej wynosiło 1.200 zł netto. Odwołująca negocjowała podwyżkę wynagrodzenia, ale M. C. (1) nie zadośćuczynił oczekiwaniom odwołującej, gdyż w tym samym czasie urodziło mu się kolejne dziecko.

Odwołująca rozpoczęła poszukiwania nowej pracy. Dowiedziała się wówczas, że S. K. poszukuje nowego pracownika.

dowód: kwestionariusz osobowy (k. 17); zeznania świadka M. C. (1) (k. 139v-140); zeznania odwołującej (k. 165-166)

S. K. w latach 2013-2015 był zatrudniony na kontrakcie menedżerskim w spółce (...) Sp. z o.o. Jedynym udziałowcem tej spółki był w tym czasie M. R..

Siedziba spółki mieściła się w wynajmowanym pomieszczeniu, w domu mieszalnym przy ulicy (...) w S.. Spółka zajmowała się sprzedażą części do maszyn rolniczych, które zamawiała na bieżąco. Spółka nie posiadała bowiem własnego magazynu. Sprzedaż części była prowadzona za pośrednictwem sklepu internetowego oraz w siedzibie spółki.

dowód: zeznania świadków: S. K. (k. 116), P. K. (k. 116); zeznania odwołującej (k. 165-166)

W 2015 r. S. K. oczekiwał na operację, w związku ze stwierdzoną chorobą nowotworową. W tej sytuacji zdecydował się na zatrudnienie pracownika, którego poszukiwał wśród znajomych. W trakcie jednej rozmów z M. C. (1), ten ostatni polecił mu zatrudnienie odwołującej.

Pod koniec lutego 2015 r. S. K. spotkał się z odwołującą. zaproponował jej zatrudnienie na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony za wynagrodzeniem 4.000 zł brutto. N. C. oczekiwała wyższego wynagrodzenia, ponieważ praca wiązała się z dużą odpowiedzialnością. Ostatecznie strony uzgodniły wynagrodzenie w kwocie 5.900 zł brutto.

Wynikało to również z faktu, iż spółka ubiegająca się (i ostatecznie uzyskała) dofinansowanie z PFRON do wynagrodzenia odwołującej, jako osoby niepełnosprawnej w kwocie 1.000 zł.

Przed podpisaniem umowy o pracę z odwołującą, S. K. konsultował zatrudnienie pracownika z udziałowcem spółki M. R.. S. K. wskazywał na konieczność zatrudnienia pracownika z uwagi na pogarszający się stan zdrowia.

dowód: pismo PFRON z 30.04.2015 r. (k. 16); zeznania świadków: S. K. (k. 116), F. C. (k. 116), M. C. (1) (k. 139v-140), M. R. (k. 164v) zeznania odwołującej (k. 165-166)

Umową o pracę z dnia 1 marca 2015 r. N. C. została zatrudniona w (...) spółka z o.o. na stanowisku pracownika biurowego, w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. 7 godzin dziennie w 35 godzinnym tygodniu pracy, za wynagrodzenie w kwocie 5.900 zł.

Dnia 2 marca 2015 r. odwołująca odbyła wstępne szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, a dnia 6 marca 2015 r. otrzymała zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku pracownika biurowego.

Zakres obowiązków odwołującej obejmował wprowadzanie towarów na magazyn niezwłocznie po otrzymaniu informacji, że towar został dostarczony na magazyn dokumentem PZ, wystawianie faktur sprzedaży i lub paragonów w zależności od statusu odbiorcy towaru oraz niezbędnych dokumentów magazynowych (WZ) świadczących o opuszczeniu magazynu przez towar, na zakończenie dnia sporządzanie raportów dobowych a na koniec miesiąca raportów miesięcznych z kasy fiskalnej, po zakończeniu miesiąca uszykowanie wszystkich dokumentów chronologicznie i przekazanie do biura rachunkowego dokumentów: faktur zakupu oraz rachunku zakupu, PZ, WZ, paragonów, faktur sprzedaży, dokumentów kasowych oraz wyciągów bankowych, sporządzenie do biura rachunkowego zestawienia zapłaconych faktur-paragonów w przypadku wysyłki transportem kurierskim, a także zwracanie szczególnej uwagi na obroty na kasie fiskalnej.

Natomiast do zakresu uprawnień i odpowiedzialności odwołującej należało podpisywanie dokumentów związanych z obrotem na magazynie PZ, WZ, ewentualne korygowanie wystawionych faktur oraz kontakt z dostawcami towarów w celu sporządzenia ewentualnych korekt. N. C. miała ponosić odpowiedzialność za prawidłowe sporządzenie dokumentów zgodnie ze stanem faktycznym.

Zadania odwołującej polegały przede wszystkim na prowadzeniu sklepu z częściami rolniczymi oraz prowadzeniu strony internetowej „A.pl”, na którą wprowadzała nowe części. Do spółki dzwonili także klienci z zapytaniem o asortyment. Odwołująca wystawiała faktury, nawiązywała kontakt z nowymi firmami, pisała e-maile, wysyłała paczki i je odbierała. Pisane przez odwołującą wiadomości e-mail były podpisywane „A.pl”, ponieważ tak życzył sobie prezes zarządu.

Odwołująca świadczyła pracę w siedzibie pracodawcy, przy ul. (...) w S. w godzinach od 8 do 15. Oprócz odwołującej w biurze był także obecny S. K., który nadzorował jej pracę.

Odwołującą codziennie przywoził do pracy i z pracy odbierał mąż, F. C..

dowód: umowa o pracę (k. 18), zakres czynności pracownika (k. 19-20), zaświadczenie lekarskie (k. 23), karta szkolenia BHP (K. 24-25), listy obecności (k. 68-74), listy płac (k. 75-77); akta osobowe (k. 107); zeznania świadków: F. C. (k. 116)M. C. (1) (k. 139v-140); zeznania odwołującej (k. 165-166)

Jednym z klientów spółki był D. H., który zamówił poidła dla bydła. Poidła zostały sprowadzone przez odwołującą. D. H. obejrzał poidła, ale nie zdecydował się ich kupić ze względu na zbyt wysoką cenę.

dowód: zeznania świadka D. H. (k. 116); zeznania odwołującej (k. 165-166)

Odwołująca podejmując zatrudnienie w (...) spółka z o.o. była w ciąży. Stan ciąży stwierdzono podczas wizyty lekarskiej dnia 6 listopada 2014 r. – wówczas był 13/14 dzień ciąży, liczony od pierwszego dnia ostatniej miesiączki. Kolejne wizyty lekarskie odwołująca odbywała w dniach 4, 8 i 29 grudnia 2014 r., 5 i 19 lutego 2015 r., 5 i 19 marca 2015 r. oraz 9 kwietnia 2015 r. Ponadto odwołująca kontaktowała się z lekarzem prowadzącym ciążę E. K. poprzez sms. Ciąża odwołującej przebiegał z pewnymi problemami. Występowały krwawienia, skurcze oraz problemy z czynnością serca dziecka. Ponadto było wcześniejsze obciążenie związane z dwukrotnym poronieniem. Przeciwwskazaniem do pracy siedzącej nie było natomiast nisko położone łóżysko. Przed 24 tygodniem ciąży, stan odwołującej nie uzasadniał proponowania zwolnienia lekarskiego.

Od dnia 10 kwietnia 2015 r. (24 tydzień ciąży) odwołująca stała się niezdolna do pracy. Dziecko urodziła dnia 20 lipca 2015 r.

dowód: historia zdrowia i choroby (k. 45-51); zeznania świadka E. K. (k. 116); zeznania odwołującej (k. 165-166)

W związku z prowadzoną działalnością spółka wykazała:

- w 2014 r. – stratę w wysokości 3.468,62 zł,
- w 2015 r. – stratę w wysokości 12.073,95 zł.

W marcu 2015 r. sprzedaż towarów w spółce wzrosła.

dowód: dokumentacja finansowa (k. 30-31, 78-89); zeznania świadka G. K. (k. 140)

Dnia 4 grudnia 2015 r. M. R. sprzedał udziały w (...) spółka z o.o.

dowód: zeznania świadka M. R. (k. 164v)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej powołanych dowodów, w tym dowodów z **dokumentów** zgromadzonych w aktach sprawy oraz w aktach ZUS, **zeznań świadków**: F. C., P. K., D. H., S. K., E. K., M. C. (1), G. K., M. R. oraz **zeznań odwołującej** N. C..

Sąd uznał za w pełni wiarygodne i przydatne dla potrzeb niniejszego postępowania **dokumenty** zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach ZUS. Dokumenty te zostały sporządzone przez osoby do tego powołane w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej prawem formie. Ponadto ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony procesu, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Podstawą dokonanych ustaleń Sąd uczynił także dokumenty prywatne, nie powziąwszy zastrzeżeń co do ich autentyczności i wartości dowodowej, wobec faktu, że strony nie kwestionowały ich prawdziwości.

Za wiarygodne Sąd uznał **zeznania świadków**, które są spójne, szczególnie w zakresie opisu okoliczności zatrudnienia odwołującej przez płatnika składek oraz opisu czynności wykonywanych przez odwołującą w ramach obowiązków pracowniczych. Świadkowie M. C. (2) i F. C. potwierdzili, że odwołująca poszukiwała nowej pracy z wyższym wynagrodzeniem i taką pracę zaproponował jej S. K., który w tym samym czasie poszukiwał pracownika. W/ w osoby potwierdziły także, iż S. K. chciał zatrudnić pracownika, ponieważ sam w tym czasie oczekiwał na operację. Natomiast świadek D. H. potwierdził, że odwołująca pokazywała mu poidła dla bydła, które chciał kupić. Lekarz prowadząca ciążę odwołującej E. K., nie widziała przeciwwskazań do wykonywania pracy od momentu stwierdzenia ciąży, zwłaszcza, iż była to praca siedząca.

Wiarygodne były również **zeznania odwołującej**, która przekonująco opisała motyw, charakter i przebieg zatrudnienia oraz okoliczności jej nieobecności chorobowej w związku ciążą. Jej relacje były logiczne i konsekwentne, korespondowały zarówno ze sobą nawzajem, z relacjami świadków oraz ze zgromadzonymi w sprawie dokumentami tworząc spójną, logiczną całość – przekonujący obraz stanu faktycznego sprawy. Odwołująca potwierdziła zakres wykonywanych przez nią obowiązków.

Sąd oddalił wniosek pozwanego organu rentowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ginekologa na okoliczność „czy stan ciąży uzasadniał podjęcie zatrudnienia” (postanowienie z dnia 20.09.2016 r. – k. 166).

Po pierwsze, wątpliwości odnośnie do stanu zdrowia odwołującej, w kontekście możliwości podjęcia zatrudnienia, zostały rozwiane w toku postępowania dowodowego, w szczególności zeznaniami lekarza leczącego E. K.. Po wtóre, prawnie doniosłe jest przede wszystkim to, czy odwołująca rzeczywiście świadczyła pracę – a to zostało dowiedzione przede wszystkim zeznaniami świadków i odwołującej. Niepodobna zakładać, by te ustalenia mogły zostać obalone opinią biegłego, dokonywaną 1,5 roku po krytycznym okresie, opierającą się siłą rzeczy jedynie na skąpej dokumentacji medycznej, „rozczytanej” już przed Sądem przez jej autorkę E. K..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej okazało się zasadne.

Organ rentowy twierdził, że zawarcie umowy o pracę z dnia 1 marca 2015 r. między ubezpieczoną N. C. a (...) spółka z o.o. było czynnością pozorną, mającą na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby, a wykorzystanie tej umowy jako podstawy do ubezpieczenia było świadomym wprowadzeniem w błąd Zakładu. Na tej podstawie organ rentowy uznał, że N. C. jako pracownik płatnika składek jako pracownik u płatnika składek (...) spółka z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 1 marca 2015 r.

Zgodnie z art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy o sus, osoby fizyczne, które są pracownikami od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu.

Zgodnie z art. 2 kp, za pracownika uważa się osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Zgodnie z art. 22 ust. 1 kp, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Zgodnie z art. 11 kp nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy, bez względu na podstawę prawną tego stosunku, wymaga zgodnego oświadczenia woli pracodawcy i pracownika. Użyty w art. 2 kp zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem, a pracodawcą więzi prawnej, która jest warunkiem koniecznym, a zarazem wystarczającym, dla przyznania danej osobie statusu pracownika. Tą więzią jest pozostawanie w stosunku pracy, o którym mowa w przytoczonym powyżej.

Stosunek pracy uzewnętrznia wolę umawiających się stron, z których jedna deklaruje wolę świadczenia pracy natomiast druga stworzenie stanowiska pracy i zapewnienie świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Samo zawarcie umowy o pracę nie stanowi przesłanki nawiązania pracowniczego stosunku ubezpieczenia społecznego, taką przesłanką jest zatrudnienie rozumiane jako wykonywanie pracy w stosunku pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 września 2000 r., II UKN 692/99). Choć zatem – według art. 11 kp - dla nawiązania stosunku pracy niezbędnymi, a według art. 26 kp wystarczającymi, są zgodne oświadczenia woli pracodawcy i pracownika, to dla objęcia ubezpieczeniem społecznym jest istotne to, czy strony zawierające umowę o pracę miały realny zamiar wzajemnego zobowiązania się przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do dania mu pracy, oraz to czy zamiar stron został w rzeczywistości zrealizowany. Innymi słowy, celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być, więc faktyczna realizacja treści stosunku pracy w granicach zakreślonych zawartą umową.

W obowiązującym orzecznictwie dużo uwagi poświęca się kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Wskazuje się m.in., iż do ustalenia, że doszło do powstania pomiędzy stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, takich jak zawarcie umowy o pracę, przygotowanie zakresu obowiązków, zgłoszenie do ubezpieczenia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i to czyniły (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 14 lutego 2013 r., III AUa 1432/12). Korzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego na skutek podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu samo w sobie nie mogłoby być określone jako sprzeczne z prawem. Skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2006 r., I UK 186/05).

Dla wywołania skutków prawnych związanych z istnieniem danego stosunku zobowiązaniowego nie jest wystarczające jedynie zawarcie umowy od strony formalnej, ale decydujące jest rzeczywiste realizowanie i trwanie stosunku pracy w granicach wyznaczonych treścią art. 22 kp. Sama wola stron nie jest wystarczająca, skoro nie towarzyszy jej realizowanie umowy. Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należy osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 3 września 2013 r., III AUa 1247/13).

Umowa o pracę wywołuje skutki nie tylko bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych: kształtuje ona bowiem stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki, a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to skutki bardzo doniosłe, zarówno z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego, należy zatem uznać, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 8 września 2016 r., III AUa 983/15).

Zgodnie z art. 83 § 1 kc nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych i jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma niezgodność między aktem woli a jego uzewnętrznieniem.

Nie podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu osoba, która zawarła umowę o pracę dla pozorów, a więc w sytuacji, gdy przy składaniu oświadczeń woli obie strony miały świadomość, że osoba ta, określona w umowie jako pracownik, nie będzie świadczyć pracy, a druga strona, określona w umowie jako pracodawca, nie będzie z tej pracy korzystać. Pozorność umowy wzajemnej w rozumieniu art. 83 § 1 kc występuje wówczas, gdy strony umowy składając oświadczenia woli nie zamierzają osiągnąć skutków, jakie prawo wiąże z wykonywaniem tej umowy.

Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 kp). O tym, czy strony istotnie nawiązały umowę o pracę nie decyduje zatem formalne zawarcie (podpisanie) umowy nazwanej umową o pracę, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie na jej podstawie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy - przede wszystkim świadczenie pracy przez pracownika z zamiarem wykonywania obowiązków pracowniczych, czyli świadczenie pracy podporządkowanej, w charakterze pracownika, w czasie i miejscu oznaczonym przez pracodawcę. Tym samym w odniesieniu do umowy o pracę pozorność polega na tym, że strony nie zamierzają osiągnąć skutków wynikających z tej umowy, a określonych w art. 22 kp (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 stycznia 2008 r., I UK 223/07, wyrok z dnia 5 października 2006 r., I UK 120/06, M. Raczkowski "Pozorność w umownych stosunkach pracy" Lexis-Nexis, W-wa 2010, s.200-202).

„Dla stwierdzenia, że podporządkowanie pracownika pracodawcy występuje w treści stosunku prawnego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika”. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 października 2013 r., III AUa 226/13)

O zamiarze obejścia prawa poprzez „fikcyjne” zawarcie umowy o pracę można mówić jedynie w sytuacji zawarcia takiej umowy o pracę, która nie wiąże się ze świadczeniem pracy, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia oraz że stronom umowy o pracę, na podstawie, której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy – art. 58 § 1 kodeksu cywilnego w związku z art. 300 kodeksu pracy (vide np. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04). Nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował (wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2001 r., II UKN 258/00).

Rzeczywiste świadczenie przez odwołującą pracy zostało udowodnione wiarygodnymi zeznaniami odwołującej oraz świadków. Sąd ustalił, że N. C. od dnia 1 marca 2015 r. rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz (...) spółka z o.o. na podstawie umowy o pracę z dnia 1 marca 2015 r. zawartej na czas nieokreślony, wykonując osobiście pracę na stanowisku pracownika biurowego. Zajmowała się prowadzeniu sklepu z częściami rolniczymi oraz prowadzeniu strony internetowej „A..pl”, na którą wprowadzała nowe części. Do spółki dzwonili także klienci z zapytaniem o asortyment. Odwołująca wystawiała faktury, nawiązywała kontakt z nowymi firmami, pisała e-maile, wysyłała paczki i je odbierała. Pisane przez odwołującą wiadomości e-mail były podpisywane „A..pl”, ponieważ tak życzył sobie prezes zarządu.

Według wiarygodnych zeznań S. K. (ówczesnego prezesa zarządu (...) spółka z o.o.) zdecydował się on zatrudnienie pracownika, z uwagi na pogarszający się jego stan zdrowia. Oczekiwał bowiem na operację w związku ze stwierdzoną chorobą nowotworową. Zatrudnienie pracownika konsultował z M. R. jedynym wspólnikiem w spółce. O poszukiwaniu pracownika, S. K. powiedział także M. C. (1), który polecił mu zatrudnienie odwołującej.

Okoliczności, towarzyszące podjęciu zatrudnienia przez odwołującą, w szczególności fakt bycia w ciąży, nie powinny mieć decydującej doniosłości dla oceny ważności umowy o pracę z dnia 1 marca 2015 r. Umowa ta ma wszystkie niezbędne elementy konstytuujące stosunek pracy na mocy art. 22 § 1 kp, a strony umowę tę faktycznie realizowały. N. C. świadczyła pracę osobiście w sposób ciągły, zgodnie z poleceniem kierownictwa, co do czasu, miejsca i sposobu świadczenia pracy, a pracodawca pracę tę przyjmował i był obowiązany do zapłaty wynagrodzenia.

W prawie ubezpieczeń społecznych rozstrzygającą doniosłość ma to czy strony zawierające umowę o pracę miały zamiar wzajemnego zobowiązania się – przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do dania mu pracy i wynagradzania za nią oraz fakt realizowania umowy. Wszystkie te elementy zostały przez Sąd Okręgowy zbadane, zamiar zobowiązania się stron, o jakim jest mowa istniał w chwili zawarcia umowy z dnia 1 marca 2015 r., a odwołująca pracę rzeczywiście wykonywała.

Fakt świadczenia przez odwołującą N. C. pracy i odbierania jej przez pracodawcę (...) spółka z o.o. świadczy o spełnieniu warunku zatrudnienia pracowniczego, stanowiącego tytuł ubezpieczenia objęty art. 6 ust. 1 ustawy o sus w zw. z art. 2 kp. Do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia lub wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę.

Umowie o pracę, nienaruszającej przepisu art. 22 kp, nie można stawiać zarzutu zawarcia w celu obejścia prawa, nawet wówczas, gdyby zawarcie jej dyktowane było wyłącznie chęcią uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Cel obejścia ustawy polega bowiem na takim ukształtowaniu treści umowy, które pozornie nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do realizowania celu przez nią zakazanego.

Sąd podziela pogląd Sądu Apelacyjnego w Lublinie, że uznanie, iż umowa o pracę zawarta z kobietą w ciąży jest pozorna, prowadziłoby do wprowadzenia w praktyce zakazu zawierania umów o pracę z ciężarnymi. Byłoby to więc sprzeczne z podstawową zasadą prawa pracy określoną w art. 113 kp, wprowadzającą zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy (wyrok z 29 kwietnia 1999 r., III AUa 49/99); a także korespondujące z powyższym stanowisko Sądu Najwyższego, że samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem

było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem (wyrok z 9 sierpnia 2005 r., III UK 89/05 oraz z 6 lutego 2006 r., III UK 156/05).

Przy badaniu ważności umowy o pracę kluczowym jest stwierdzenie tego, iż strony umowy mają świadomość, że praca będzie lub nie będzie świadczona. Umowę o pracę uważa się za zawartą dla pozoru (art. 83 § 1 kc), jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r., II UK 321/2004).

Mając to wszystko na względzie, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc i powołanych w uzasadnieniu przepisów prawa materialnego, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż odwołująca N. C. jako pracownik u płatnika składek (...) spółka z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 marca 2015 r. – punkt 1. sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, w brzemieniu obowiązującym od dnia 1 sierpnia 2015 r. (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.), przy uwzględnieniu bezspornej wartości przedmiotu sporu 3.845 zł (pismo pełnomocnika organu rentowego – k. 167, pismo pełnomocnika odwołującej – k. 169) – punkt 2. sentencji wyroku.

/-/ Maciej Nawrocki